

Fellesforbundet

Beretning 2017

Foto: Håvard Sæbø

Forord

2017 summerer på mange måter opp Fellesforbundet:

VI har slåss for et bedre arbeidsliv
VI har levert gode forhandlingsresultater
VI har kjempet i alle politiske kanaler
VI har rekruttert medlemmer
VI har satt dagsorden
VI har inngått nye tariffavtaler
VI har vunnet rettsaker
VI har vist internasjonal solidaritet

VI er et felleskap. Der styrken ligger hos den enkelte. Men der totalen er så mye mer. Vår kraft endrer samfunnet vi lever i og gjør en forskjell i vanlige arbeidsfolks liv.

Takk for den jobben dere gjør. Jeg er stolt av å lede denne organisasjonen.

Jørn Eggum
Forbundsleder

Noen fakta om Fellesforbundet

Forbundets ledelse

Forbundsleder	Jørn Eggum
Nestleder	Steinar Krogstad
Forbundssekretærer	Kine Asper
	Clas Delp
	Hege Espe
	Per Skau
	Knut Øygard

Medlemmer av forbundsstyret

Arild Håvik, Rogaland, Atle Tranøy, Hordaland, Bjørn Gottschlich, Aust-Agder, Bjørn Inge Fossmo, Sør-Trøndelag, Bjørn Sigurd Svingen, Oppland, Cecilie Søllesvik, Møre og Romsdal, Christian Justnes, Vest-Agder, Endre Lie, Nord-Trøndelag, Håkon Waastad Gillerhaugen, Hedmark, John Erik Molin, Buskerud, Julie Wilhelmsen, Troms, Kristin Mulleng Sezer, Oslo, Mads Wiik Kleven, Hordaland, Magne O. Glimdal, Oslo/Akershus, Paul R Kristiansen, Østfold, Richard Storevik, Hordaland, Roald Stykket, Telemark, Roar Abrahamsen, Hordaland, Rolf Geir Hillestad, Vestfold, Ronny Johansen, Troms (til og med mars 2017) Stig Jarle Hansen, Troms (fra april 2017), Sisilie Benjaminsen, Rogaland, Jimmy Israelsen, Nordland, Steffen Høiland, Rogaland, Svein Erik Veie, Nord-Trøndelag, Terje Johansen, ansattes representant, Tommy Rannov Nystad, Nordland, Tore Skjelstadaune, Oslo (til

og med april 2017), Kristian Mork, Oslo (fra mai 2017), Trine Szabo, ansattes representant, Unni Bjerknes, Buskerud og Vidar Schei, Østfold.

Antall

Antall medlemmer per 1.1.2018 var 140 656

Antall avdelinger

Antall avdelinger 1.1.2018 var 77

Antall ansatte

Antall ansatte: 142 (inkl. valgte og lærlinger per 31.12.17)

Medlemmer tildelt «Pioneren» i 2017

Størk Hansen – FF avd 678 Hunton Arbeiderforening; Odd Riise – FF avd 436 Papirarbeidernes Forening; Lars Erik Lilleødegård – FF avd 50 Vestfold Nord; Sven Olsen – FF avd 103 Ringsaker

Arbeidslivsarbeidet

Tariffpolitikken

Mellomoppgjøret 2017 mellom LO og NHO baserte seg på føringer fra hovedoppgjøret i 2016. Det ble oppnådd enighet etter forhandlinger med følgende resultat:

Det ble gitt et generelt tillegg på kr 0,50 per time. I tillegg ble det gitt et lønnstillegg på kr. 1,50 per time på overenskomster som hadde et lønnsnitt på under 90 % av industrien. Dette tillegget ble gitt på seks av våre overenskomster. I forhandlingene med Virke ble det oppnådd samme resultat som i LO/NHO-forhandlingene. Begge våre overenskomster på dette forhandlingsområdet fikk kr 2,00 per time.

Tariff- og kontingenttrekkavtaler

Fellesforbundet hadde ved utgangen av 2017 tariffavtale på 5 321 bedrifter. Totalt er dette 147 flere bedrifter enn ved utgangen av 2016. I 2017 ble det inngått tariffavtale ved 219 bedrifter med i alt 1 355 medlemmer. Det er fire færre nye avtaler enn i 2016.

Se tabell 1 i tabellene bak i beretningen.

Forbundet har i perioden sendt varsel om plass-oppsigelse til ni bedrifter som ikke er tilknyttet arbeidsgiverorganisasjoner.

Av totalen på 5 321 bedrifter er 4 014 bedrifter tilsluttet arbeidsgiverorganisasjoner og 1 307 enkeltstående bedrifter. I 2017 var det 1 494 bedrifter der det kun er inngått kontingenttrekk-avtale. I 2017 ble det inngått 327 kontingenttrekk-avtaler ved nye bedrifter. Det er 48 flere nye avtaler enn i 2016.

Juridisk bistand og rettsavgjørelser

Juridisk bistand ytes i yrkesskadesaker og stillingsvernsaker i forbindelse med omstillinger og nedbemanninger. Forbundet har fortsatt en mengde saker som går på bistand til utenlandsk arbeidskraft i forbindelse med manglende utbetaling av lønn, underbetaling og feriepenger.

I tillegg kommer saker hvor forbundet har behov for juridisk rådgivning og veiledning generelt.

I 2017 ble det avsluttet 192 saker som forbundet hadde tatt ut stevning i.

Det ble avsagt dom i 13 saker. Det er totalt utbetalt over 43,8 millioner kroner i erstatning til medlemmer i de avsluttede juridiske sakene i 2017.

Godkjenning av arbeidstidsordninger

Etter AML § 10-12 (4) kan det inngås avtale mellom fagforening med innstillingsrett og den enkelte bedrift om arbeidstidsordninger som avviker fra lovens alminnelige bestemmelser. Forbundsavtalen med seks av LOs forbund, deriblant Fellesforbundet om innarbeidingsordninger etter AML § 10-12 (4), er revidert med bakgrunn i endring av Industriooverenskomstens bilag om rammeavtale for innarbeidingsordninger. Endringen er at nå kan søknadene godkjennes for ett år av gangen.

Arbeidstidsordninger med inntil 10,5 timer per dag behandles av forbundet. Alle andre arbeidstidsordninger utover 10,5 timer per dag godkjennes av LO. Det ble i 2017 totalt godkjent 664 arbeidstidsordninger.

Bedriftsdemokrati

Et flertall av våre medlemmer arbeider i konsern eller konsernlignende selskap med hovedkontor i eller utenfor Norge. Dermed fattes mange viktige beslutninger langt unna deres egen arbeidsplass og ledelse. Det er en jevn strøm av henvendelser og spørsmål til forbundet om konsernfaglige og selskapsrettslige spørsmål. Det gjelder opprettelse av konsernsamarbeid mellom de tillitsvalgte i et konsern, om styrerepresentasjon i bedrift og konsern, og om opprettelse av europeiske samarbeidsutvalg. For flernasjonale selskap er Europeiske samarbeidsutvalg, ESU (EWC), viktige. For selskaper med hovedkontor i Norge har vi et koordineringsansvar og bistår og koordinerer internasjonalt når ny EWC-avtale skal opprettes, eller eksisterende revideres. Forbundet er involvert i dette selskapspolitiske arbeidet i alle de europeiske føderasjonene, men det er gjennom IndustriAll Europa at vi har flest selskap involvert.

Satsingen på konsernsamarbeid i hotellbransjen fortsatte i 2017 og har fått et ekstra puff av at mange kjeder krever at lokale forhandlinger skal gjøres på kjedenivå. Forbundet deltok i Hovedorganisasjonenes Fellestiltak sitt bedriftsutvi-

Fellesforbundet er opptatt av at alle arbeidstakere skal ha en trygg og god arbeidshverdag. Foto: Tommy Gildseth

klingsprogrammet Proff 2017. Det er basert på arbeidstakermedvirkning innenfor Lean-konsep-ter, og nærmere ti av bedriftene i programmet er organisert i forbundet.

Likestilling og likeverd

Fellesforbundets likestillings- og likeverdsutvalg har hatt fire møter i 2017. Mye av utvalgets arbeid har i 2017 vært fokusert rundt temaet seksuell trakassering. 8. mars hadde utvalget et kort møte og etter møtet deltok utvalget på LO/ Aps og deretter FAFOs 8. mars-arrangement. Noe av temaet på begge arrangementene var FAFOs undersøkelse om seksuell trakassering som utvalget har tatt initiativ til. I tillegg har utvalget møtt Anniken Huitfeldt, leder av Arbeiderpartiets kvinnenettverk, og snakket om likestilling og den politiske situasjonen i Norge. Claus Jervell fra Likestillings- og diskrimineringsombudet har vært og snakket om ombudets arbeid mot seksuell trakassering og hvordan ombudet følger opp FAFO-undersøkelsen om seksuell trakassering. Utvalget startet også arbeidet med å planlegge konferansen som skal avholdes i 2018.

Utvalget har også jobbet for å få til en egen aktivitet for Fellesforbundet i forbindelse med 8. mars 2018.

Administrasjonen har i 2017 deltatt på møter i likestillingsutvalget til IN (Industriansatte i Norden), NBTF og IndustriAll Europa. I tillegg

har administrasjonen deltatt på møter i LOs familie- og likestillingspolitiske utvalg.

Helse, miljø og sikkerhet

Fellesforbundet er opptatt av at alle arbeidstakere skal ha en trygg og god arbeidshverdag. Alle skal komme trygt hjem fra arbeidet hver dag, men de skal også ha en reell mulighet til å stå i arbeid fram til pensjonsalder. Arbeidslivet blir stadig tøffere, krav om raskere byggetider, mer produksjon og et stadig tøffere samarbeidsklima mellom tillitsvalgte, verneombud og bedrift setter denne tryggheten på spill.

Arbeidet med å styrke våre medlemmers medbestemmelse, samt partssamarbeidet er viktig for å opprettholde og bedre arbeidsmiljøet på arbeidsplassene.

Forbundet har i 2017 vært deltagere i flere forskjellige grupper, både samarbeid med andre LO-forbund, men også i samarbeidsfora hvor arbeidstakerorganisasjoner er representert. «HMS-Charter for en skadefri bygge- og anleggsnæring» er i en omgjøringsfase for å bli «Samarbeid for sikkerhet i bygg og anlegg» (SfS BA). Forbundet har vært svært delaktige i dette arbeidet og det er ventet at den nye organiseringen vil kunne starte opp i løpet av 2018.

Forskning viser at en god sikkerhetskultur bare kan bygges i faste og trygge arbeidsforhold.

Det kom i 2017 flere forskningsrapporter som også utvetydig viser at du som ung, innleid og utenlandsk arbeidstaker i byggebransjen, er betydelig mer utsatt for skader og ulykker enn andre arbeidstakere. For forbundet vil fortsatt arbeid for faste og trygge arbeidsforhold være en prioritert oppgave.

HMS-arbeidet i havbruksnæringen har tatt flere byks framover de siste årene, men tatt ett skritt tilbake på enkelte områder. Eksterne selskaper utfører og spesialiserer seg på enkelte ofte risikofylte, arbeid operasjoner. Alenearbeid, værforhold og arbeid ved og på vann kombinert med arbeidstid er tema som stadig kommer opp, særlig i forbindelse med de innvirkninger lange og tunge arbeidsdager beviselig har på konsentrasjon og dermed sikkerheten. Arbeidet med å revidere HMS-brosjyren for havbruksnæringen er stadig pågående, med en målsetning om ferdigstillelse i løpet av 2018.

Skogbrukets HMS-utvalg som består av partene i arbeidslivet, aktuelle skogorganisasjoner og Arbeidstilsynet har i perioden arbeidet med flere prosjekter for å bedre sikkerheten innen det maskinelle og motormanuelle skogsarbeidet. HMS-utvalget har en egen hjemmeside hvor det også foreligger en HMS-håndbok for skogbruket. Både hjemmesiden og HMS-håndboka blir kontinuerlig oppdatert basert på HMS-utvalgets arbeid. Arbeidstilsynet har skog og landbruk som satsningsområde i perioden 2017 til 2019. Forbundet deltar i denne sammenheng i en arbeidsgruppe hvor vi ser på de områdene innen landbruk og skogbruk som Arbeidstilsynet bør fokusere sin aktivitet inn mot i aksjonsperioden.

Fellesforbundet deltar på flere samarbeidsarenaer innenfor petroleumsvirksomheten for å styrke helse, miljø og sikkerhet, som for eksempel Petroleumstilsynets Sikkerhetsforum. Dette er et trepartssamarbeid mellom myndighetene, næringen og fagbevegelsen. Her tas det opp utfordringer som storulykkeperspektivet, teknologiutvikling, arbeidstakermedvirkning og partsamarbeid

I 2017 deltok Fellesforbundet i partssammensatt arbeidsgruppe sammensatt av Arbeids- og sosialdepartementet for å se på HMS i Petroleumssektoren. Professor Ole Andreas Engen fra UIS ledet gruppa. Resultatet ble en god og omforent rapport med en del utfordringer som vi skal jobbe videre med i samarbeid med næringen. Det er blant annet nattarbeid, kjemisk arbeidsmiljø og læring etter hendelser.

Forbudet mot å fly helikopter av den typen som var involvert i Turøy-ulykken er opphevet. Vi har vært bekymret for at maskinene vil bli satt i trafikk igjen, men oljeselskapene gir uttrykk for en svekket tillitt til den aktuelle maskintypen. De få som er igjen er derfor fremdeles pakket og parkert.

De menneskelige ressursene påvirkes også av rammebetingelser, av utviklingstrekk og av næringens omdømme og attraktivitet. Behovet for en arbeidsstokk med nødvendig kompetanse og ferdigheter (herunder språk/kommunikasjon) er åpenbar. Sikkerhetsforum har og vil fortsatt følge med på utviklingen og bidra med innspill i sentrale prosesser hvor disse forholdene adresseres.

Regelverksforum er en partssammensatt gruppe, etablert av Petroleumstilsynet. Her drøftes ny forskrift/årlige endringer om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten og på landanlegg. Vi jobber for at offshore personell på flerbruksfartøy som opererer på norsk sokkel skal omfattes av Arbeidsmiljøloven.

Det er kommet et forslag fra myndighetene om å inkludere fartøy som blir brukt som bolig og opphold på mindre og ubemannede installasjoner. Rapport om nye driftsformer fra Safetec bekrefter at det vil bli en utvikling i retning av økt bruk av disse fartøyene og det bør være helhetlig petroleumsregelverk på sokkelen.

Samarbeid for sikkerhet (SFS) er et forum med høy aktivitet for blant annet utarbeidelse av HMS-anbefalinger for oljeindustrien for beste praksis. I 2017 reviderte vi håndboka for beste praksis og forebygging av fallende gjenstander. I tillegg ble det gitt ut anbefaling om beste praksis for sikring av slanger og pusteluft. Vi har også en arbeidsgruppe som jobber med ny digitaltype AT/SJA.

Forbundet deltar også i LOs Olje- og Gassutvalg, helikopterutvalget og utvalget for Norsk olje og gass sitt Forum Sikkerhet og Beredskap. Helikopterutvalget fikk i 2017 gjennomslag for at felles europeisk regelverk for helikopteroperasjoner offshore ikke var relevante for norsk kontinentalsokkel. Reglene er ikke EØS-relevante.

Fellesforbundet deltar i Norsk olje og gass sitt Forum Sikkerhet og Beredskap (FSB). Når kurs og fagplaner offshore skal revideres må de innom FSB. I 2017 fortsatte arbeidet med å revidere fagplaner med tilhørende kurs. I tillegg deltar

Arbeids- og sosialdepartementet sin kartlegging av erfaringer med regionale verneombud ble ferdig i 2017. Foto: Erlend Angelo

Fellesforbundet med revisjon av sikkerhetssenter som søker om utvidet kursportefølje. Det gjøres sammen med representanter fra Norsk Olje og gass.

RVO i bygge- og anleggsbransjen

Fellesforbundets regionale verneombud har også i 2017 lagt ned en betydelig innsats. Gjennom 4136 gjennomførte byggeplassbesøk, ble det i alt stanset farlig arbeid etter AML § 6-3 1963 ganger. Dessverre er årsakene til disse stansingene i stor grad like som tidligere år. Farlig arbeid i høyden, manglende rekkverk, fallsikring og lignende er den klart største utfordringen. Samtidig meldes det om store utfordringer grunnet svak språkforståelse blant utenlandske arbeidstakere.

De regionale verneombudene er stadig involvert i styringsgrupper for prosjekter finansiert av Fondet for regionale verneombud. Hvilke prosjekter som er aktive er til enhver tid oppdatert på fondets hjemmeside.

RVO i hotell-, restaurant- og renholdsbransjen

2017 har vært et spennende år for RVO-ordningen i HRR, der bl.a. departementet sin kartlegging av erfaringer med regionale verneombud ble ferdig. I mai 2017 mottok Fondsstyret brev fra Arbeids- og sosialdepartementet om at ordningen fortsetter, men at virkeområdet vurderes endret. I samarbeid med Norsk Arbeidsmandsforbund, NHO Reiseliv og NHO Service protesterte vi både på forslaget til endring og departementets saksbehandling av forskriftsendringen. Dette resulterte i at forslaget til endring i virkeområde likevel ble sendt ut på høring. Etter høringsrunden er det nå bestemt at ordningens virkeområde videreføres og vil bli klargjort i forskriften, slik at det blir tydelig at det er den aktiviteten virksomheten driver som er avgjørende for om den vil være omfattet av ordningen.

Høsten 2017 ble RVO-ordningen styrket med 4 nye RVO stillinger på Østlandsområdet samt 1 re-ansettelse i Midt Norge. Totalt er det nå 16 RVO-er som jobber innen hotell, overnatting og servering. Kjernevirksomheten til RVO-ene er å besøke små og mellomstore virksomheter. For å nå enda flere virksomheter har RVO-ene det siste året avholdt flere felles gruppeveiledninger i systematisk HMS-arbeid, både innen overnatting og servering og innen renhold. Erfaring viser at det er effektivt og utbytterikt å samle verneombud og ledere fra ulike virksomheter for å gi råd og veiledning, få til diskusjoner og dermed erfaringsutveksling for virksomheter med de samme utfordringene.

Ordningen har over tid bygget opp et betydelig fond. For å bygge ned fondet vedtok styret at alle virksomheter skulle betale minstesats på kr. 250,- i avgift for 2017. For 2018 vil avgift igjen bli beregnet ut i fra virksomhetens lønnsutgifter. Fondsstyret har vedtatt å redusere avgiftssatsen for 2018 til 0,055 %.

Inkluderende arbeidsliv

Fellesforbundet har i 2017 hatt jevnlige møter med Norsk Industri og Industri Energi og diskutert felles utfordringer knyttet til inkluderende arbeidsliv og det kommende arbeidet knyttet til en eventuelt ny IA-avtale fra 2019. Alle parter gir uttrykk for et det i 2017 har vært få henvendelser fra egen organisasjon knyttet til problemstillingen.

Flere av bransjenes HMS utvalg har også IA som en del av sitt arbeid.

Allmenngjøring av tariffavtaler er fortsatt ett av forbundets viktigste verktøy i kampen mot sosial dumping.

Forbundet deltok i 2017 på møter i LOs HMS utvalg.

Arbeidet mot sosial dumping og useriøsitet i arbeidslivet

Fellesforbundet har i 2017 videreført innsatsen mot sosial dumping og useriøsitet på en rekke fronter. Forbundet har vært en aktiv og synlig aktør i kampen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet, både nasjonalt og lokalt, så vel som i pressen og sosiale medier.

Arbeidet har foregått løpende gjennom året, og sentrale og gjennomgående temaer har vært arbeidslivskriminalitet og useriøsitet, innleie og allmenngjøring.

Allmenngjøring av tariffavtaler er fortsatt ett av forbundets viktigste verktøy i kampen mot sosial dumping. På forbundets områder var det i 2017 gjeldende allmenngjøringsforskrifter i bygg, jordbruk og gartneri og i skips- og verftsindustrien. I løpet av året ble det lagt ned en betydelig innsats for å samle dokumentasjon i forbindelse med begjæring av allmenngjøring av deler av Riksavtalen. Det ble dokumentert stor forekomst av lavlønn og sosial dumping i bransjen, som ikke minst rammer utenlandske arbeidstakere. Begjæringen ble oversendt Tariffnemnda på vårparten, som deretter sendte et forslag til forskrift på høring. I november fattet

nemnda vedtak om allmenngjøring for ansatte i overnattings-, serverings- og cateringvirksomhet, med gyldighet fra 1. januar 2018. I forkant av dette ble utarbeidet og distribuert brosjyrer og informasjonsmaterie, og også informert aktivt gjennom sosiale medier. Allmenngjøringen av Riksavtalen vil ha stor betydning for å løfte vilkårene for ansatte i hotell, restaurant og catering.

Kampen mot sosial dumping, arbeidslivskriminalitet og useriøsitet har fortsatt stått høyt på forbundets agenda. Regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet er altfor svak når det gjelder tiltak mot sosial dumping. Forbundet støtter regjeringens satsing på samordning mellom tilsynsetatene, og opprettelsen av a-krimsentre. Det har ført til mer effektive tilsyn, men er dessverre ikke videreutviklet tilstrekkelig, og det bør etableres slike sentre i alle politidistrikt. Bevilgningene til tilsynsetatene bør også økes kraftig. Oppsplitting av bedriftsstrukturer og ansettelsesforhold, utnytting av sårbare arbeidsinnvandrere, bransjer med lav terskel for etablering er god grobunn for de hel- og halvkriminelle og fører til en svekkelse av det seriøse og organiserte arbeidslivet – og derved den norske modellen.

Når det gjelder samarbeidet mellom tariffpartene for å bekjempe sosial dumping, kan spesielt

nevnes samarbeidet mellom Fellesforbundet og Byggenæringenes landsforening (BNL), som har ført til konkrete prosjekter for å styrke det seriøse arbeidslivet i byggebransjen. I 2017 har vi også tatt et initiativ sammen med Norges Bilbransjeforbund om å få opprettet et treparts bransjeprogram for bilbransjen. Det gjenstår å se om dette får støtte.

Forbundet har videre fulgt opp samarbeidet med tilsynsetatene ved blant annet å inngå avtaler og retningslinjer som skal styrke arbeidet mot useriøsitet og sosial dumping. Det er i denne sammenheng opprettet samarbeid med myndighetene og etater som Arbeidstilsynet, skatt og politi for å styrke kampen mot arbeidslivs-kriminalitet.

Forbundet har også i 2017 prioritert arbeidet rettet mot det offentlige som innkjøper og betydningen av å ha en innkjøpspolitikk for et seriøst arbeidsliv. Forbundets budskap har vært at man ved offentlig anbud skal settes krav til tilbyder om at disse skal være lærebedrifter, krav til egenbemanning og maks antall underentreprenører. Gjennom året har flere deler av forbundet arbeidet aktivt med dette tema. Mange kommuner har nå satt i verk modeller med elementer kjent fra Telemarksmodellen og Osloomodellen, som setter strenge krav til offentlige anskaffelser. Forbundet har sammen med KS, BNL og DIFI utarbeidet en avtale som kommuner og fylker kan benytte i sitt arbeid med nye og strengere regler for offentlige anskaffelser. Ikke som en erstatning for andre modeller, men for å få flest mulig kommuner til å vedta innstramminger. Over 150 kommuner og fylker har innført strengere regler. Ny lov og forskrift om offentlige anskaffelser ble satt i verk fra 1.1.2017. Også andre byggherrer har fattet interesse for seriøsitetsbestemmelsene og ønsker å stille krav.

Forbundets innsats mot bemanningsforetakenes bruk av «fast ansatt uten garantilønn mellom oppdrag» begynner nå å høste resultater. I mars 2017 falt dommen i den såkalte «Clockworksaken». Seks av våre medlemmer krevde fast ansettelse i samsvar med arbeidsmiljøloven, og fikk rettens medhold. Det ble slått fast at nulltimerskontraktene de hadde gått på i årevis var ulovlige. Dommen ble ikke anket, men forbundet erfarte raskt at her er det behov for lovregulering. Mange bemanningsforetak tilbyr nå fast ansettelse i deltidsstilling, og hvor arbeidstiden skal gjennomsnittsberegnes over ett år. Leiearbeiderne mangler dermed fortsatt forutsigbarhet for inntekt og arbeid, noe som er uakseptabelt.

I juni 2017 la arbeidsministeren fram forslag til endringer i arbeidsmiljøloven, med formål om å rydde opp i uklarhetene rundt ansettelsesavtalene i bemanningsbransjen, samt å begrense omfanget av bruk av innleid arbeidskraft i enkelte bransjer. Forslagene var altfor svake, noe forbundet ga klare innspill på i høringsrunden og i andre aktuelle sammenhenger. I løpet av året har forbundet hatt stor aktivitet rettet mot politiske miljøer og også brukt ressurser på å framskaffe kunnskap om alternative reguleringer. Eksempelvis arrangerte vi i mars 2017 et seminar hvor tyske IG Bau var invitert for å snakke om det tyske forbudet mot innleie fra bemanningsforetak i bygg. Erfaringene fra Tyskland la viktige premisser for den videre debatten om tiltak for å begrense bemanningsbransjens framvekst.

Forbundsstyret vedtok høsten 2017 å videreføre det mangeårige samarbeidet med det latviske bygningsarbeiderforbundet LCA for en ny toårsperiode. Samarbeidet har de siste årene foregått innenfor rammen av Baltic Organizing Academy (BOA). BOA er et stort organiseringsprosjekt i de baltiske landene, med nordiske forbund og bransjeføderasjoner som samarbeidspartnere. Målet er å bygge opp sterke, moderne og økonomisk bærekraftige fagforeninger. BOA har vært et prosjekt, som fra 2018 vil videreføres under navnet Baltic Organizing Alliance (BOA). Det er foretatt en del endringer i rammer og regler, og en langt større del av ansvaret hviler nå på de baltiske landene.

I 2017 oppdaterte vi også forbundets brosjyre om den norske modellen. Den gir en meget god innføring i viktigheten av modellen for å styrke vår konkurransekraft og kompetanse.

Ringvirkningene fra aktiviteten i petroleumsnæringen er store, og reduksjonen i sysselsettingen i flere leverandørnæringer har vært kraftig. Foto: Vidar Dons Lindrupsen.

Samfunnspolitisk arbeid

Det næringspolitiske arbeidet

Forbundet har også i 2017 arbeidet bredt for å fremme norsk industri- og næringslivs rammevilkår for å sikre framtidig produksjon og arbeidsplasser i Norge. Forbundet har ført en løpende politisk påvirkning for aktiv næringspolitikk i tråd med uttalelsene fra landsmøtet 2015. Forbundet har selv eller via LO fremmet våre syn gjennom en rekke formelle høringer fra regjeringen, og vi har deltatt i flere høringer med de ulike komiteene på Stortinget.

Olje, gass og leverandørindustri

Fall i etterspørselen fra petroleumsnæringen har bidratt til at norsk økonomi har vært i en konjunkturedgang helt siden høsten 2014, og preget vårt arbeid også i 2017. Ringvirkningene fra aktiviteten i petroleumsnæringen er store, og reduksjonen i sysselsettingen i flere leverandørnæringer har vært kraftig. SSBs beregninger har vist at sysselsettingsnedgangen direkte og indirekte knyttet til petroleumsnæringens etterspørsel utgjør om lag sju ganger reduksjonen i selve petroleumsnæringen og var beregnet til nærmere 47 000 tapte arbeidsplasser ved inngangen til 2017. Det har preget mange næringer, og i særdeleshet rammet Sør-Vestlandet

hardt. Allerede ved begynnelsen av 2017 begynte vi imidlertid å se lyspunkter bl.a. med færre permitterte og at pilene sakte men sikkert begynte å peke svakt oppover igjen.

Oljeprisen bunnet på knappe 30 dollar fatet i januar 2016, men har gjennom 2017 ligget stabilt i spennet mellom 50–70 dollar per fat. Utbyggingskostnadene for et felt på norsk sokkel har ifølge Oljedirektoratet falt med over 40 prosent siden høsten 2014. Norske leverandørbedrifter har gjort en formidabel jobb for å gjenopprette sin konkurransekraft. De største innsparingene skyldes både effektivisering gjennom endrede utbyggingsløsninger og at oljeselskapene planlegger brønner som er raskere å bore. Vi opplevde på slutten av 2017 et rush med kontrakter til norske leverandørbedrifter på flere titalls milliarder kroner, bl.a. til utbyggingen av Johan Castberg-feltet i Barentshavet.

Forbundet deltar aktivt i KonKraft-samarbeidet sammen med Norsk Olje og Gass, Norsk Industri, Rederiforbundet, LO og Industri Energi. KonKrafts Råd opprettet prosjektet «Konkurransekraft – norsk sokkel i endring» i januar 2017. Formålet var å sikre verdiskaping, arbeidsplass-

ser og global konkurransekraft for den norske olje- og gassnæringen på lang sikt. Arbeidet med rapporten har pågått gjennom hele året og har engasjert flere av våre sentrale tillitsvalgte i styringsgruppen og i diverse arbeidsgrupper. Anbefalingene fra dette utvalget og en samlet olje- og gassnæring ble presentert tidlig i 2018.

Skipsverftindustrien

Skipsverftene som fram til oljeprisen gikk i bakken sommeren 2014 hadde hatt om lag 80 prosent av sin ordreportefølje innen segmentet offshore-fartøy, har gjennomgått en svært krevende omstilling også i 2017. De har omstilt seg mot explorer-cruise, brønnbåter til havbruksnæringen og lavutslippsferger. Mange ordrer er vunnet, men det er usikkerhet knyttet til inntjening og marginer i disse fartøysegmentene sammenliknet med offshoredominansen fra tidligere. Vi har i tillegg gjennom flere år vært svært aktive for at byggingen av nye kystvakt-fartøy til Forsvaret må fremskyndes og bygges på norske verft. Det fikk vi gjennomslag for i 2017. Det er et viktig supplement til verftenes omstilling til nye segment.

Arbeidsmarked og velferdspolitik

Før sommeren kom endelig regjeringens lenge varslede Industrimelding. Forbundet ga flere innspill til regjeringens arbeid med en ny industrimelding gjennom 2016. Den gir en veldig god situasjonsbeskrivelse av norsk industri, men etter å ha jobbet med den i mer eller mindre to år hadde vi nok ventet oss enda mer på tiltakssiden. Den norske modellen med flate strukturer, medarbeidermedvirkning og kunnskapsrike ansatte som tør å si fra hvis noe kan gjøres bedre eller annerledes blir trukket fram som et helt sentralt fortrinn for norsk industri i den omstillingen vi både har vært igjennom og ikke minst skal i gjennom framover. Det er et godt grunnlag og det slås fast at kompetanse blir viktig framover. Livslang læring! Det rimer dessverre ikke helt med regjeringens endringer i arbeidsmiljøloven som fremmer midlertidig ansettelser. For hvordan skal ansatte som er midlertidige få det nødvendige kompetansepåfyllet? Og hvorfor skal bedriftene prioritere å investere i kunnskap til sine ansatte hvis de er midlertidig ansatt og forsvinner til et annet sted neste måned?

Forsvaret

Innenfor vedlikehold i Forsvaret er forbundet bekymret for en utvikling hvor vedlikeholdet satt ut stykkevis og delt, med det resultat at det blir stadig mer pulverisert, fragmentert og uoversiktlig. Dette har fortsatt i 2017. Sammen

med Militære Verksteders Samorganisasjon (MVS) i forbundet fikk vi med oss forsvarsforbundene i LO på å be forsvarsministeren om en utredning av alternative måter å organisere vedlikeholdet på slik at vi beholder kompetanse og er best mulig stilt sikkerhets- og beredskapsmessig. Vi utarbeidet et felles LO-notat med oppskrift på hvordan dette kunne gjøres. Forsvarsdepartementet har vist interesse, men så langt har de dessverre ikke fulgt opp vårt ønske. I den forbindelse er det også lagt ned ressurser på å få avklart situasjonen ved AIM Norway, uten at det heller er skjedd i 2017.

Skogbruk og treforedlingsindustrien

Det regjeringsoppnevnte SKOG22-utvalget leverte sin rapport til Landbruks- og matministeren i januar 2015. Utvalget anslår i rapporten at næringens omsetning kan firedobles og at næringen kan bidra til å redusere de nasjonale klimagassutslippene med om lag 20 prosent. Forbundet er representert i Verdikjeden skog og tre som er en videreføring av SKOG22-utvalget. Utvalget har gjennom uttalelser og politisk aktivitet fulgt opp Skog22 sine anbefalinger. Forbundet har også på eget initiativ fulgt opp rapportens forslag til tiltak gjennom henvendelser til fagdepartement og aktuelle politikere. Forbundet har i perioden på egen hånd, i samarbeid med LO og i samarbeid med Verdikjeden skog og tre på nytt kommet med innspill og krav til regjeringen og de enkelte fagdepartement med krav om en videre oppfølging av tidligere anbefaling for å styrke skog og tre næringenes rammevilkår. Vi registrerer fortsatt at våre anbefalinger fra både nå og tidligere så langt ikke er blitt fulgt tilstrekkelig opp av den blåblå regjeringen.

Som en oppfølging av at Landbruks- og matdepartementet (LMD) i 2016 la fram både en ny skogbruks- og landbruksmelding, har forbundet også her både på eget initiativ og i samarbeid med andre aktuelle samarbeidsorganisasjoner fulgt opp disse meldingene. Dette er gjort gjennom innspill til regjeringen og fagdepartementene. Innspillene er basert på forslag til endringer og tiltak for å styrke arbeidsplassene for forbundets medlemmer innenfor disse næringene.

Havbruk og sjømat

I 2017 utarbeidet vi et felles næringspolitisk notat sammen med NNN, IE og Sjømat Norge. Her pekte vi på hva myndighetene må legge til rette for dersom vi skal få til en næringsutvikling som sikrer verdiskaping og arbeidsplasser i fiskeri- og havbruksnæringen framover. Notatet fikk mye

oppmerksomhet både politisk og i media og punktene her ligger til grunn for vårt arbeid næringspolitiske arbeid innen denne sektoren også framover.

Arbeidet innenfor havbruksnæringen er styrket bl.a gjennom at samarbeid med andre forbund (NNN, IE, Sjømannsforbundet og NSOF) er etablert i en mer formell form. Gjennom dette samarbeidet får vi en bedre koordinering både av næringspolitikken og organisasjons og tariff-arbeidet innenfor bransjen. Forbundet deltok på Aquanor-messa i Trondheim sammen med andre forbund. Det viktige å nevne er vel at vi ble kjent med konseptet og møtte mange næringsaktører der, også innen leverandørindustrien vår.

Reiseliv

Norge er fortsatt et attraktivt reisemål og 2017 ble nok et godt år. I 2016 var det over 33 millioner kommersielle gjestedøgn i Norge, en økning fra 2015 på over fire prosent. Tallene fra 2017 viser at veksten har stoppet opp på et høyt nivå. Det er fortsatt store forskjeller innen bransjen. Hoteller i utkantene sliter med både belegg og priser, mens byhoteller og hoteller rundt store knutepunkter fortsatt går, med noen unntak, svært godt. Til tross for det gode nivået er oljekrisa fortsatt synlig på utviklingen for hotellene, med det er en bedring i mange markeder.

Det reiselivspolitiske arbeidet er organisert innenfor regjeringens reiselivsutvalg, hvor Fellesforbundet deltar, men aktiviteten har vært lav også i 2017. Stortingsmelding for reiselivet som var varslet høsten 2016 kom våren 2017. Meldingen svarte ikke på reiselivets utfordringer og fokuserte først og fremst på skattelette, behov for forenkling og koordinering av tilsyn. Fellesforbundets la sine kommentarer til meldingen fram for Næringskomiteen. Regjeringen har i løpet av 2017 ikke fulgt opp tiltakene Stortinget pekte på ved behandlingen av meldingen, bl.a satsing på helårsreiseliv.

Fellesforbundet har deltatt i Innovasjon Norges arbeid med Bærekraftmerking av turistdestinasjoner. En del destinasjoner har gjennomført prosesser og blitt merket som Bærekraftig turistdestinasjon og flere er på vei.

Serveringsnæringen

Situasjonen i serveringsnæringen er fortsatt utfordrende. Det er stadig saker om svart arbeid og lønnsomheten i mange bedrifter er lav. Bransjeprogrammet «Uteliv» som ble startet i 2014 fortsatte også i 2017. Bransjeprogram-

met har i 2017 også arbeidet med tiltak for de som vil starte bedrift og har også løftet seksuell trakassering gjennom en egen aksjon kalt «The Saviour» som har oppnådd betydelig oppmerksomhet. Sammen med NHO Reiseliv har vi også oppnådd å utfordre bedriftene til å ta dette alvorlig gjennom en egen aksjon kaldt «not on the menu». Denne emneknaggen er brukt i hele Europa i kjølvannet av #metoo-kampanjen. Informasjonskampanjen «Kjedelig men viktig» ble gjentatt i 2017 med godt resultat og god oppmerksomhet på forskjellige sosiale medier gjennom året.

Eiendomsskatt på maskiner

Fellesforbundet vedtok senest på vårt landsmøte i 2015 at maskiner og produksjonsutstyr ikke må ilegges eiendomsskatt. Vi mente at denne skatten har virket vilkårlig, og at det ikke er riktig å ilegge utstyr som går med til produksjon en slik skatt. Dette er en sak både tidligere og nåværende regjering har jobbet med. I forbindelse med statsbudsjettet for 2018 fremmet regjeringen Solberg forslag om å avgrense eiendomsskatten, slik at maskiner og utstyr ikke lenger skal ilegges eiendomsskatt. Derimot skal det fortsatt kunne være eiendomsskatt på vannkraftanlegg, linjenett, vindkraftanlegg, gasskraftverk m.m. De nye bestemmelsene skal gradvis innføres over en periode på fem år, og Stortinget vedtok at berørte kommuner skulle kompenseres for inntektstap. Fellesforbundet støttet aktivt dette forslaget gjennom høring i Stortinget, artikler i media m.m.

Klima og miljøpolitikk

Klimamålene fram mot 2050 innebærer store omlegginger. Dette gir store utfordringer, men også store muligheter, for norsk næringsliv. Landsmøteuttalelsene om næringspolitikk og klimapolitikk er retningsgivende for forbundets arbeid på området, og viser hvordan klimapolitikken gir mange gode muligheter for norsk næringsliv.

Forum for miljøteknologi, der vi sitter sammen med mange store selskap, er fortsatt en viktig plattform. Forumet har hatt møter med statsråder og stortingsrepresentanter der vi har deltatt og redegjort for viktigheten av at prosjekter gjennomføres i Norge, og hvordan den norske modellen er en forutsetning for en god omstilling. Enova fikk i 2016 omgjort sitt mandat, slik at de skal nedprioritere risikoavlastning for tiltak i kvotepliktig sektor som tar i bruk tilgjengelig teknologi. Omgjøring av dette mandatet, samt arbeid for å endre Enovas praktisering av mandatet, har vært en prioritert oppgave for

Landsmøteuttalelsene om næringspolitikk viser hvordan klimapolitikken gir mange gode muligheter for norsk næringsliv.

Forumet og for Fellesforbundet. Forbundet jobbet for å få til en bedre koordinering mellom de offentlige virkemiddelaktørene som gir risikoavlastning til miljø- og klimaformål i næringslivet; Enova, Innovasjon Norge og Forskningsrådet. Vi har dessuten tatt opp behovet for at ordningene må spille på lag med forholdene i arbeidslivet, slik at de stimulerer til kvalitet og seriøsitet.

Fellesforbundet deltok i 2017 i LOs delegasjon under FN's klimaforhandlinger i Bonn. Et viktig formål med fagbevegelsens deltakelse var å følge med på framdriften i forhandlingene på de saksfelt som berører de krav fagbevegelsen har. I 2015 i Paris vant ITUC gjennom med et svært viktig krav: Just Transition – rettferdig omstilling – ble omtalt i forordet til Parisavtalen, og er ett av områdene som skal gjennomsyre landenes oppfølging av avtalen. Det er avgjørende for fagbevegelsen at dette blir mer enn fagre ord, men at det følges opp i praktisk politikk.

Reiselivet, inkludert partene i arbeidslivet, turist-, natur og miljøorganisasjoner, gikk sammen om å utarbeide et veikart for bærekraftig reiseliv, en strategi for hvordan næringen sammen med myndighetene kan sikre at Norge kan by på gode bærekraftige opplevelser. Veikartet ble lansert

og overrakt klima- og miljøministeren under Arendalsuka.

Utdanning og fagopplæring

Gjennom representasjon i Samarbeidsrådet for yrkesopplæringen (SRY) og de faglige rådene har forbundet vært med på å utforme morgendagens fagarbeidere. SRY er rådgivende organ til Kunnskapsdepartementet (KD), men de faglige rådene gir råd til Utdanningsdirektoratet (Udir) på saker som gjelder fagspesifikke spørsmål.

Arbeidet med oppfølging av Meld. St. 20 (2012-2013) «På rett vei» har vært utgangspunktet for mye av forbundets arbeid med fag- og yrkesopplæringen. Endringen av tilbudsstrukturen for fag- og yrkesopplæringen har vært det mest omfattende, der alle som jobber med fag- og yrkesopplæring har vært involvert for å vurdere hvilke fag som skal tilbys på videregående skole og hvordan disse skal utformes. Forbundet har vært tett på prosessen. Kunnskapsdepartementet kommer med endringene i 2018 og forbundet vil følge opp dette.

Endringene i fagskolen har vært viktig i 2017. Stortingsmeldingen var positiv og forbundet fulgte opp lovendringene som kom i kjølvannet av meldingen. Dette vil fortsette i 2018.

Fradragnet for merkostnader til kost og losji ble strammet inn i 2017. Mange vil nå måtte betale rundt 10 000 kroner mer i økt skatt på grunn av regjeringens forslag. Foto: LQ media

Forbundet koordinerer sitt arbeid internt ved å samle de som jobber med fagopplæring for å diskutere aktuelle saker.

Arbeidsmarked og velferdspolitik

I løpet av 2017 opplevde vi en klar forbedring i situasjonen på arbeidsmarkedet. I desember 2017 var 85 000 personer registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak hos NAV. Dette er 13 500 færre enn i desember i 2016, dvs. en nedgang på 14 prosent. Bruttoledigheten, som er summen av helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, utgjorde i desember 3,1 prosent av arbeidsstyrken mot 3,6 prosent i 2016. 65 400 personer var registrert som helt ledige, det tilsvarer 2,4 prosent av arbeidsstyrken, mot 2,8 prosent for ett år siden.

Arbeidsledigheten har falt innenfor alle Fellesfor-

bundets store områder fra 2016 til 2017, «Bygg- og anlegg» (-18 %), «Industriarbeid» (-20 %) og «Reiseliv og transport» (-8 %).

I budsjettforslaget for 2018 reduserte regjeringen antall tiltaksplasser for ordinært ledige med 2000, til 15 000, og ingen økning i antall plasser for personer med nedsatt arbeidsevne. I brev til og høring i Arbeids- og sosialkomiteen påpekte vi at det var for tidlig å redusere antallet plasser for ordinært ledige.

I tillegg påpekte vi viktigheten av at antall til-
taks plasser for personer med nedsatt arbeidsevne
holdes på et nivå som reduserer ventetid, og
foreslo å øke antall plasser med 2000. I bud-
sjettforliket økte antallet VTA-plasser med ca.
300. Selv om antallet VTA-plasser har økt, har

regjeringen fortsatt ikke kommet med en plan for oppjustering av antallet VTA-plasser, noe vi mener er nødvendig for å redusere køene.

I tillegg viste vi, og andre, til behovet for å stryke det nye sammenslåtte tiltaket Arbeidsforberedende trening (AFT) blant annet ved at det legges til rette for at deltakere kan ta fagbrev i tiltaksperioden. Dette resulterte i at Stortinget anmodet regjeringen å åpne for at personer med nedsatt arbeidsevne skal kunne ta fagbrev samtidig som de deltar på tiltaket. I tillegg har departementet på Stortingets anmodning bedt Arbeids- og velferdsdirektoratet om å vektlegge bruk av tiltaket.

For å få rett til dagpenger må du gjennom året ha hatt en brutto arbeidsinntekt som tilsvarer 1,5 G på søketidspunktet. Alternativt i løpet av de siste tre årene ha hatt en brutto arbeidsinntekt som minst tilsvarer 3G. I sitt budsjettforslag foreslo regjeringen å fjerne dette alternativet. Forslaget ble ikke vedtatt, men stortingsflertallet ba regjeringen fremme forslag til endringer i dagpengeordningen som *«styrker arbeidslinjen og som på en bedre måte enn i dag ivaretar formålet om inntektssikring for de som nylig har blitt arbeidsledige»*. Fellesforbundet vil følge nøye med på utviklingen.

Fellesforbundet har gjentatte ganger bedt regjeringen reversere endringen som medfører skatt på sluttvederlag og avkortning av ulike trygdeytelser. Men regjeringen endrer ikke på skattlegging av sluttvederlag. Dette på tross av Stortingets anmodningsvedtak om å unnlate å avkorte NAV-ytelser som følge av mottak av sluttvederlag. I 2014 besluttet regjeringen, på tross av sterke protester fra blant annet Fellesforbundet, å anbudsette store deler av tiltaksapparatet. Mange advarte mot denne kommersialiseringa av attføringsfeltet. Regjeringen er bedt om å evaluere resultatene av anbudsettelser, til nå er kun NAVs arbeid i forbindelse med anbudsrundene evaluert. Men i mai 2017 presenterte FLT en rapport som viste at anbudsutsetting har ført til det motsatte av ønsket effekt som var økt mangfold. Det viser seg at det er få aktører som har vunnet anbud, og det er ingen nye ideelle leverandører. Regjeringen har varslet at det vil komme en resultatevaluering.

Etter forslag fra regjeringen vedtok stortingsflertallet å skjerpe skatten for mange av de som må bo borte fra arbeid. Fradraget for merkostnader til kost og losji ble strammet inn, slik at mange av de som i dag har en rett på fradrag på kroner 205 pr døgn ikke vil få det. Det gjelder typisk

de som bor på brakke og har tilgang til vann og kokeplate. Mange vil fra 2018 få opp mot rundt 10 000 kroner i økt skatt med dette forslaget. Samtidig ble fradragssatser for de som beholder fradraget redusert. Fellesforbundet arbeidet aktivt for å få stoppet forslaget, men det ble vedtatt med regjeringspartiene og deres støttepartier i Stortinget stemmer.

I budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og deres støttepartier ble det tatt inn forslag om å stramme inn på arbeidsgivers skattefrie dekning av merutgifter til kost, samtidig som de også foreslo å redusere fradragssatsen for arbeidstaker ytterligere. Forslagene ble vedtatt av Stortinget med forslagspartienes stemmer. Fellesforbundet reagerte skarpt på forslagene

Pensjonspolitik

Som et resultat av rapporten «Egen pensjonskonto og andre tilpasninger i privat tjenstepensjon», utarbeidet av arbeidsgruppa nedsatt etter tariffoppgjøret 2016, sendte regjeringen i november 2017 ut forslag til endringer i innskuddspensjonsloven på høring. I høringsnotatet foreslås det å åpne for at arbeidstakere kan samle sin pensjonskapital på én pensjonskonto. Det foreslås at pensjonskontoen kan inngå i arbeidsgivers pensjonsordning eller opprettes hos en pensjonsleverandør arbeidstaker velger selv. Arbeidstaker skal ha rett til å overføre tidligere pensjonskapital til denne kontoen. Det foreslås også at dagens regel om at arbeidstaker må ha vært ansatt i minst 12 måneder for å ha krav på å få med seg oppspart kapital oppheves.

Dersom disse endringene blir vedtatt vil tre av kravene våre fra tariffoppgjøret 2016 være innfridd, egen konto, valg av egen leverandør, og rett til pensjonskapitalen uavhengig av lengden på arbeidsforholdet. Krav til ytterligere forbedringer, som innbetaling fra første krone, vil bli en del av kravene til tariffoppgjøret 2018.

I desember 2017 la NHO og LO fram rapporten «Evaluering av AFP i privat sektor». Rapporten pekte blant annet på at mange ramler ut av ordningen på slutten av sin yrkeskarriere, noe Fellesforbundet har påpekt i lang tid. Krav om «tetting av hull» vil bli en del av kravene til tariffoppgjøret 2018.

Organisasjonsarbeidet

Medlemsutvikling og rekruttering

Fellesforbundet hadde ved inngangen til 2017 141 677 medlemmer. Av disse var 99 322 yrkesaktive. Ved årets utgang var det 140 656 medlemmer totalt, og 98 225 yrkesaktive. Det vil si at det har vært en nedgang på 1021 medlemmer totalt, og 1097 yrkesaktive i løpet av året. Men hvis en ser på antall medlemmer som er dekket av en tariffavtale er det en økning på nesten 200 personer. På tross av netto nedgang i medlemsmassen har det vært 16 231 nyinnmeldinger i 2017. Målsettingen for året var på 15 000.

Det er i 2017 som tidligere år fortsatt medlemsfall på Industriovertenskomst-VO. Denne trenden ser ut til å flate ut mot slutten av året, og det grunn til å forvente en mer positiv utvikling her neste år. Det har også vært en nedgang i medlemstallet på Riksavtalen og Landforpleiningsavtalen blant de større overenskomstene. Dette henger bla. sammen med outsourcing av hotellrenhold, og lavere aktivitet på landanleggene. Det kan også skyldes skuffelse over lokale forhandlinger i de store hotellkjedene.

Av positive utviklingstrekk kan det nevnes at nedgangen på byggfag ser ut til å ha stoppet opp. Den fine medlemsutviklingen på bil, fly og havbruk fortsetter.

Se tabell 2 og 3 i tabelldelen bak i beretningen.

Organisasjonsarbeid

Organisasjonskonferansen samlet også i år heltidsvalgte og ansatte i forbundets avdelinger. Det var 50 avdelinger representert. Fokuset på organisering var også stort i årets program. Det var bla. innledning fra det svenske forbundet for grafisk-, skogs- og treindustrien (GS-facket) om deres erfaringer med frikjøp av tillitsvalgte til organiseringsarbeid framfor ansettelse av organisasjonsarbeidere. Elektroniske trekklistor og nye personvernregler fikk også mye oppmerksomhet.

Arbeidet med å tilby avdelingene metoder og verktøy i organiseringsarbeidet har fortsatt i 2017. Det ble bla. laget ni tips-ark til bruk i arbeidet med å bygge klubber og rekruttere nye medlemmer. Disse ligger sammen med annet materiell ute på forbundets nettsider.

Forbundets avdelinger

Ved utgangen av 2017 hadde forbundet 77 lokalavdelinger. Det var fem færre enn forrige år.

Avdelingene er selvstendige organisasjonsledd innenfor forbundet med egne vedtekter, økonomi og styrer. De fleste av forbundets avdelinger utfører sine oppgaver i henhold til vedtektene og handlingsplaner, men det finnes fortsatt avdelinger som på langt nær utfører sine oppgaver tilfredsstillende. Forbundet utfører virksomhetsrevisjon i avdelingene. Der det avdekkes mangler ved virksomheten, foreslår forbundet tiltak i avdelingen for å sikre at medlemmene får det tilbud og den oppfølging de har krav på. Samtlige avdelinger skal benytte statsautorisert eller registrert revisor ved revisjon av sine regnskaper. Forbundet har ikke aktivt gått ut for å foreta økonomisk revisjon i avdelingene, men foretok gjennomgang av regnskapene ved sammenslutninger eller oppløsning, eller når avdelingene selv ba om bistand.

Tariff- og bransjeråd

I juni 2016 ble det valgt tariff-/bransjeråd for områdene industri, byggfag, hoteller og restauranter, byggeindustri, bil, treforedling, AMB/VTA, fly, avis, forsvarets verksteder, havbruk, grønn sektor og grafisk industri. Oppnevningssperioden er toårig. Det ble holdt 44 møter i de 13 tariff-/bransjerådene. Tariff-/bransjerådene har blant annet oppgaven med å planlegge og gjennomføre bransjekonferanser. 24.-26. oktober 2017 ble det holdt en felles bransjekonferanse for alle rådene med om lag 500 tillitsvalgte som deltakere. Konferansen ble holdt med en dag for de enkelte bransjene og en dag med felles program for alle.

Faglig politisk arbeid

Den faglig politiske aktiviteten i 2017 var i stor grad knyttet opp til stortingsvalgkampen. Samtidig ble valgkampen brukt som både et tiltak og en strategi for å informere, skolere og engasjere medlemmer og tillitsvalgte om mange av våre saker. For eksempel brukte vi saken om skatt på sluttvederlag og påfølgende avkortning i trygd, som en illustrasjon på hvordan den sittende regjering og stortingsflertallet svekker ordninger for arbeidsfolk og bryter ned det organiserte arbeidslivet.

Steinar Krogstad, nestleder i forbundet, krever tilstramminger i bruk av innleie fra bemanningsbransjen. Foto: Erlend Angelo.

Den saken vi ellers profilerte mest, var kravet vårt om endringer i arbeidsmiljøloven om at loven må gi en definisjon og et innhold i hva en fast ansettelse skal være, og at en fast ansettelse ikke skal gi rom for å ikke få lønn mellom oppdrag. Vi krevde tilstramminger i bruk av innleie fra bemanningsbransjen, og at det måtte innføres et midlertidig forbud mot slik innleie, særlig i byggebransjen, inntil mer varige tiltak kom på plass. Vi produserte løpeseddel og lagde video med sterkt fokus på «nulltimerskontrakter». Dette ble lagt ut på forbundets hjemmeside og i sosiale medier. Alt dette ble brukt aktivt ute i avdelingene. Vårt hovedbudskap gikk på at skal vi få til endringer på dette, og få til et mer seriøst arbeidsliv, trenger vi ny regjering. Budskapet ble også formidlet gjennom intervjuer og appeller fra forbundsleder i videosnutter. Over 70 000 medlemmer mottok et par ganger gjennom valgkampen SMS fra forbundet om å bruke stemmeretten. Ulike grupper av medlemmer mottok også e-poster som formidlet viktige saker for forbundet og med oppfordring om å bruke stemmeretten. Flere av lokalavdelingene var også aktive både med å lage eget valgkampmateriell, men også å formidle og dele forbundets og LOs materiell.

Forbundet arrangerte vinteren og våren valgkampkurs/-samlinger innenfor de ulike ADK-områder, og noen steder innenfor de enkelte fylker. Dessverre måtte et par av dem

avlyses. I tillegg hadde også noen avdelinger egne samlinger, eller deltok i LO-regi. Til bruk i skoleringen, og til seinere bruk i valgkampen, utarbeidet vi et hefte om våre viktigste saker i valgkampen. Etter at partiene hadde hatt sine landsmøter utarbeidet vi også et hefte kalt «Våre viktigste saker – hva sier partiene». Det meste av valgmateriellet ble gitt ut både på bokmål og nynorsk.

Representantskapet vedtok å bevilge 2,2 millioner kroner til valgkamparbeid, fordelt på 1,8 millioner til Arbeiderpartiet, 250 000 til SV og 150 000 til Senterpartiet. Fellesforbundet brukte om lag 300 000 kroner på materiell, reiser i valgkampen m.m.

Forbundet gjennomførte en medlemsundersøkelse våren 2017. Den viste at blant våre yrkesaktive medlemmer var det et klart flertall som ville ha stemt på partier som gikk inn for regjeringsskifte. 52 prosent ville stemt Arbeiderpartiet, 13 prosent Senterpartiet, 2 prosent SV, 2 prosent Rødt og 1 prosent MDG. Til sammen 70 prosent. Frp og Høyre hadde til sammen en oppslutning på 25 prosent. I forkant og under valgkampen følte vi en god stemning for regjeringsskifte. Slik gikk det ikke. Valgresultatet ble ikke det vi hadde håpet på. Det ble et borgerlig flertall på Stortinget og den blåblå regjeringen ble sittende. Arbeiderpartiet fikk en oppslutning på 27,4 prosent, Senterpartiet, 10,3 prosent, SV 6,0 prosent og Rødt 2,4.

Aktive og engasjerte ungdomssekretærer fra Fellesforbundet.
Foto: Erlend Angelo.

Ungdomsarbeidet

Fellesforbundet hadde i 2017 mange sentrale og regionale ungdomsaktiviteter. I januar ble det gjennomført sju regionale ungdomskonferanser. Der blir deltakerne opplært i tale- og debatteknikk, man velger delegater til ungdomskonferansen og sender inn forslag til det rådgivende dokument. I mars ble den nasjonale ungdomskonferansen gjennomført med 93 delegater og gjester fra andre forbund nasjonalt og internasjonalt. Temaer som ble diskutert var likestilling, seksuell trakassering, faglig politisk samarbeid og seriøst arbeidsliv. Konferansen vedtok et rådgivende dokument som ble sendt til forbundsledelsen. Faglig ungdomskurs ble avholdt i september, der 17 deltakere ble skolert

i fagbevegelsens oppbygging, solidaritetsarbeidet til arbeiderbevegelsen og fagligpolitisk arbeid. I november ble gjennomført lærlingkonferanse med 58 lærlinger, der innføring i HMS, rettigheter og plikter i arbeidslivet var sentrale tema.

Det har blitt brukt mye tid og ressurser på å følge opp ordningen med de regionale ungdomssekretærene. Det var en samling på personalkonferansen i januar og en samling med de faglig ansvarlige i forbundets administrasjon over to dager i mars. Der var temaene samarbeid med avdeling, skoleinformasjon og styring av egen tid.

Ungdomssekretæren har også fulgt opp de regionale ungdomssekretærene individuelt. I forbindelse med prioriterte oppgaver for 2017

har det vært gjennomgang av ungdomsrelaterte kurs og konferanser. I denne prosessen har ungdomsutvalget og de regionale ungdomssekretærene vært involvert. Dette arbeidet vil fortsette i 2018.

Ungdomsutvalget

Ungdomsutvalget har jobbet med mange saker i 2017. Mye tid ble brukt på planlegging av den sentrale ungdomskonferansen. Utvalget har gitt råd til forbundsledelsen i forskjellige saker som for eksempel med å sende inn forslag til tariffoppgjøret 2018. Det har blitt gjennomført skolebesøk og lærlingpatruljer i nesten alle deler av landet med bistand fra utvalget. Utvalgsmedlemmene har innledet om ungdomsarbeid på flere lokale kurs og konferanser i regi av avdeling og ADK. Ungdomssekretæren har fulgt opp arbeidet i LOs sentrale ungdomsutvalg og de nordiske føderasjonene på ungdomsnivå.

Ordningen med regionale ungdomssekretærer

Landsmøtet i 2015 vedtok innføring av ordning med sju valgte regionale ungdomssekretærer. De regionale ungdomssekretærene skal innrette sitt arbeid mot lærlinger, elever i den videregående skolen og unge arbeidstakere/medlemmer. Ordningen skal bidra til økt synliggjøring av forbundet, økt organisering og faglig aktivisering av unge medlemmer. Arbeidsoppgavene gjennomføres i samarbeid med forbundets avdelinger, ungdomsmiljøene i fylkene og LOs distriktskontorer. Ungdomssekretærenes innsats er forutsatt å komme i tillegg til avdelingenes eget ungdomsarbeid. Det skal utarbeides en samlet rapport for hele landsmøteperioden som fremlegges til landsmøtet i 2019.

Sentrale kurs og konferanser

Studieaktiviteten er basert på de ressurser vi får fra opplysnings- og utviklingsfondet (OUfondet). Fondet administreres av Studieforbundet AOF Norge som disponerer og oppretter en klientkonto der utgiftene til kurs blir belastet. Bare en mindre del av studievirksomheten til forbundet arrangeres sentralt. I 2017 ble det holdt fem sentrale kurs med 118 deltakere. I tillegg ble det arrangert sju konferanser, finansiert av OU-midler. Disse hadde ulike temaer og i alt 366 deltakere. I tillegg til sentrale kurs og konferanser har Fellesforbundet også deltakere på toppskolering, arrangert av AOF. Slike kurs er blant annet LO-skolen, arbeidsmiljø og arbeidsrett. I 2017 var det 92 deltakere (113 deltakere i 2016) fra Fellesforbundet som fullførte kursene. Fellesforbundet har prioritert ansatte og tillitsvalgte på heltid i

avdelingene til arbeidsrett og LO-skolen fordi disse i stor grad møter medlemmene i sitt daglige arbeid.

Lokal kursvirksomhet

Den lokale studievirksomheten omfatter i hovedsak korte kurs og konferanser. Forbundet fordelte de økonomiske midlene vi hadde til rådighet ut til de sju administrative distriktskontorene. Midlene skulle dekke forbundets grunnopplæring, kurs og konferanser med tema innenfor forbundets prioriterte områder og AOFs MoTo-kurs (felleskurs i AOFregi.) MoTo-kurs planlegges og gjennomføres som lokal skolering, arrangert av AOF og åpne for medlemmer i alle forbund tilsluttet LO. I 2017 deltok 214 av forbundets medlemmer på ulike MoTo-kurs. Dette er nedgang på 145 deltakere sammenlignet med 2016. Fellesforbundet hadde i 2017 totalt 4 733 deltakere fordelt på 275 lokale tiltak. Dette er en økning på 264 deltakere og 6 tiltak, sammenlignet med foregående år.

Digital tillitsvalgtopplæring

Den digitale tillitsvalgtopplæringa ble lansert juni 2016. I 2017 ble registrert 1297 nye klubb-tillitsvalgte i Fane 2, det er disse som får tilbud opp denne opplæringen. 570 (44 prosent) av disse fullførte opplæringen.

Totalt er det 1 319 nye tillitsvalgte som har fullført den digitale introduksjonen siden lanseringen. Vi får fremdeles meget gode tilbakemeldinger på Veiviseren fra de som gjennomfører.

Det er totalt registrert 5 683 personer med tillitsverv på klubbnivå i medlemssystemet. Det er igangsatt arbeid med å få løpende registrering av deltakerne i kursmodulen (Fane2). Dette skal bl.a. bidra til at det blir lettere for avdelingene å tilby ordinære tillitsvalgtopplæring for denne målgruppen.

Internasjonalt arbeid

Fellesforbundet har et aktivt internasjonalt engasjement av flere grunner. Internasjonal solidaritet er en av grunnverdiene i arbeiderbevegelsen, og en verdi som bør ligge i ryggmargen vår. Men vi har i stor grad også egeninteresse i å ha et internasjonalt kontaktnett. Veldig mange rammevilkår besluttes politisk utenfor Norges grenser, og det er viktig å være med å påvirke disse. Viktige eksempler i 2017 er arbeidet med utstasjoneringsdirektivet og EWC-direktivet, der vi påvirker hva de europeiske føderasjonene skal jobbe for. I tillegg vil utviklingen av lønns- og arbeidsvilkår i andre land være med å påvirke lønnsevnen i våre bedrifter i Norge. Verken vi eller arbeidstakere i andre land er tjent med en underklasse i fattigere deler av verden. Det hender også at Fellesforbundet er avhengig av hjelp fra forbund i andre land i forbindelse med egne tariffoppgjør, utenlandske bedrifter i Norge eller norske konserns virksomhet i utlandet. Av alle disse grunner er det viktig at Fellesforbundet er aktive internasjonalt og blir respektert i dette arbeidet.

Medlemskap i internasjonale føderasjoner

Fellesforbundet var i 2017 tilsluttet 15 nordiske, europeiske og internasjonale bransjeføderasjoner. Disse er IndustriALL Global, IndustriALL Europa og IN for bransjene metall, energi, kjemi, papir og teko, BTI, EBTF og NBTF for bygning og tre og skog, IUL, EFFAT og NU HRCT for hotell og restaurant, UNI, UNI Europa og NGU for grafisk og ITF, ETF og NTF for transport. Forbundsledelsen var i 2017 representert i styret i 10 av disse.

Forbundet har i 2017 hatt en sentral rolle i EBTF sitt arbeid mot sosial dumping og har gjennom dette hatt stor påvirkning på arbeidet med nye direktiver på arbeidslivsområdet.

Kongresser i internasjonale føderasjoner

I 2017 ble det avholdt kongresser i BTI, Bygnings- og trearbeiderføderasjonen, IUL, ETF Europeiske transportarbeiderføderasjonen, og IN-Industriansatte i Norden.

Internasjonalt solidaritetsarbeid

Forbundet har et prosjektsamarbeid med Norsk Folkehjelp om deres arbeid i Sør-Afrika og det sørlige Afrika. Ambassadørene for prosjektet

var på studietur til Sør-Afrika for å møte samarbeidspartnerne i februar. Ambassadørene reiste rundt til avdelinger og klubber for å informere om samarbeidet og øke engasjementet. Forbundet nominerte en av samarbeidspartnerne, CSAAWU, som organiserer arbeiderne ved vingårdene i Sør-Afrika, til Svenssonprisen. De vant denne prisen og forbundet arrangerte et bredt opplegg for prisvinnerne da de var i Oslo.

Forbundet har fortsatt sitt engasjement for migrantarbeidere, særlig i forbindelse med store idrettsarrangement. Steinar Krogstad deltok i en delegasjon bestående av de nordiske fotballforbundene og nordisk fagbevegelse. Fellesforbundet har et sterkt engasjement opp mot BWI som koordinerer internasjonal fagbevegelses engasjement opp mot FIFA og Qatar. BWI fikk i 2017 en enighet med Qatars myndigheter om å opprette et kontor i Doha og Qatars myndigheter avskaffet det beryktede Kafala-systemet i desember.

Forbundets avdelinger har flere solidaritetsprosjekter. Østfoldavdelingene har et samarbeid med forbund i Nicaragua, byggfagsavdelingene i Drammen har samarbeid bygningsarbeidere i Etiopia og Oslo Grafisk har samarbeidsprosjekt i Palestina. Ungdomsutvalget utvikler sitt samarbeid med ungdom i Nicaragua.

Tabell 1: Antall bedrifter med tariffavtale per 1.1.2018 og 1.1.2017 fordelt etter antall organiserte

Antall organiserte	Antall bedrifter 1.1.2018	Antall bedrifter 1.1.2017	Endring fra 1.1.2017
0	338	310	28
1-5	2 051	1 942	109
6-10	1 076	1 061	15
11-20	975	956	19
21-50	629	647	-18
51-100	167	176	-9
101-200	50	49	1
201-500	33	30	3
Over 500	2	3	-1
Totalt	5 321	5 174	147

Tabell 2: Antall medlemmer per fylke og medlemskategori og endringer fra 1.1.2017

Fylke	Totalt		Herav kvinner		Yrkesaktive		Ikke yrkesaktive		Elev og student	
	1.1.18	Endring	1.1.18	Endring	1.1.18	Endring	1.1.18	Endring	1.1.18	Endring
Østfold	9 913	-136	1 757	5	5 567	-95	4 346	-41	68	17
Oslo/Akershus	18 099	-394	3 623	-12	12 454	-313	5 645	-81	478	98
Hedmark	6 794	-45	918	3	4 229	-33	2 565	-12	33	7
Oppland	7 601	-82	1 558	-33	4 930	-107	2 671	25	19	-14
Buskerud	8 998	-193	1 856	-44	5 615	-208	3 383	15	37	10
Vestfold	5 803	-209	940	-11	3 778	-173	2 025	-36	79	7
Telemark	6 804	-149	1 177	1	4 677	-136	2 127	-13	220	-11
Aust-Agder	2 113	-116	498	-25	1 282	-128	831	12	20	-1
Vest-Agder	4 929	-29	888	-13	3 518	-25	1 411	-4	61	-5
Rogaland	13 305	128	2 186	-75	9 759	146	3 546	-18	234	9
Hordaland	15 598	-100	2 717	-122	11 702	-105	3 896	5	241	77
Sogn og Fjordane	2 467	-9	429	9	1 903	-17	564	8	25	8
Møre og Romsdal	8 793	-160	1 577	-26	6 420	-214	2 373	54	132	32
Sør-Trøndelag	9 559	216	1 799	41	7 490	163	2 069	53	288	137
Nord-Trøndelag	7 387	263	1 035	-4	5 498	222	1 889	41	114	15
Nordland	8 751	-26	1 466	23	6 364	-78	2 387	52	132	18
Troms/Finnmark	3 742	20	820	-15	3 039	4	703	16	110	1
Totalt	140 656	-1 021	25 244	-298	98 225	-1 097	42 431	76	2 291	405

Tabell 3: Antall medlemmer fordelt per overenskomst

Landsomfattende overenskomst	Medlemstall		Endring	
	1.1.2018	1.1.2017	Antall	%
Industrioverenskomsten:	27 363	27 548	-185	-1
- VO	25 615	25 877	-262	-1
- Teko	888	845	43	5
- Nexans	572	556	16	3
- Teknologi- og data	288	270	18	7
Fellesoverenskomsten for byggfag	17 604	17 606	-2	0
Riksavtalen	7 279	7 575	-296	-4
Overenskomsten for byggeindustrien	6 249	6 287	-38	-1
Biloverenskomsten	6 185	6 031	154	3
Havbruksoverenskomsten	1 846	1 665	181	11
Flyoverenskomsten	1 703	1 646	57	3
Fellesoverenskomsten for treforedlingsind	1 653	1 688	-35	-2
Verkstedoverenskomsten for Forsvaret	1 044	1 046	-2	0
AMB overenskomsten	1 041	1 120	-79	-7
VTA-overenskomsten	698	767	-69	-9
Overenskomst for Trykkerier	596	623	-27	-4
Aviser	541	641	-100	-16
Landsoverenskomsten	437	399	38	10
Overenskomst for Kartonasjefabrikker	376	401	-25	-6
Glassoverenskomsten	352	402	-50	-12
Overenskomst for asfaltarbeid	240	263	-23	-9
AMB overenskomsten (VTA)	207	99	108	109
Overenskomsten for jordbruks- og gartneri	182	182	0	0
Steinindustrioverenskomsten	180	183	-3	-2
Avispakkerioverenskomsten	166	188	-22	-12
Naturbruksoverenskomsten	131	139	-8	-6
Landforpleiningsavtalen	120	208	-88	-42
Overenskomst for Bokbinderier	92	95	-3	-3
Miljøoverenskomsten	64	57	7	12
Overenskomst for Serigrafiske bedrifter	41	42	-1	-2
Overenskomsten for bilutleie-NHO	25	19	6	32
Bilutleioverenskomsten-VIRKE	6	8	-2	-25
Tannteknikeroverenskomsten	6	6	0	0
AIM-overenskomsten	230	259	-29	-11
Wallboardoverenskomsten	93	95	-2	-2
Hengeavtaler med andre LO-forbund	52	57	-5	-9
Norlandia Care AS	23	28	-5	-18
Havbruksoverenskomsten/Veso A/S	15	14	1	7
Norodden A/L	10	10	0	0
Myntoverenskomsten	8	10	-2	-20
Torvindustri	7	7	0	0
Andøytorv	6	5	1	20
Norsk Folkemuseum, Bygdø Kongsgård	6	7	-1	-14
Sandtakoverenskomsten	6	7	-1	-14
Sem Gjestegård	6	4	2	50
Hovedtariffavtalen KS	5	5	0	0
Reingjetere	3	6	-3	-50
Totalt	76 897	77 448	-551	-31

Tabell 4: Avdelinger per 1.1.2018 og endringene fra 1.1.2017 fordelt per fylke

Fylke	Antall avdelinger	Endring
Østfold	8	-1
Oslo/Akershus	9	
Hedmark	4	
Oppland	4	
Buskerud	4	-1
Vestfold	2	-1
Telemark	3	-1
Aust-Agder	2	
Vest-Agder	5	
Rogaland	7	
Hordaland	7	
Sogn og Fjordane	2	
Møre og Romsdal	3	
Sør-Trøndelag	8	
Nord-Trøndelag	4	-1
Nordland	3	
Troms/Finmark	2	
I alt	77	-5

Tabell 5: Antall medlemmer per 1.1.2018 fordelt etter avdeling og fylke

Avdelingens navn og fylke	Totalt	Kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 2 Fredrikstad Fagforening	2 224	216	1 312	912
Fellesforbundet avdeling 75 Halden Fagforening	1 195	153	824	371
Fellesforbundet avdeling 436 Papirarbeidernes Forening	754	41	439	315
Fellesforbundet avdeling 437 Greåker Arbeiderforening	138	24	74	64
Fellesforbundet avdeling 482 Glomma Papp	216	47	123	93
Fellesforbundet avdeling 483 Borregaard Fagforening	957	164	363	594
Fellesforbundet avdeling 644 Glava Arbeidernes Fagforening	175	44	108	67
Fellesforbundet avdeling 851 Østfold	4 254	1 068	2 324	1 930
Østfold	9 913	1 757	5 567	4 346
Fellesforbundet avdeling 1 Oslo - Akershus	5 041	783	2 772	2 269
Fellesforbundet avdeling 10	3 697	2 049	3 325	372
Fellesforbundet avdeling 87 Kjeller Jern og Metall	452	29	293	159
Fellesforbundet avdeling 185 Flyarbeidernes Forening	2 324	137	1 869	455
Fellesforbundet avdeling 189 Trandum Jern og Metall	128	7	90	38
Fellesforbundet avdeling 601 Tømrer og Byggfagforeningen	1 029	15	825	204
Fellesforbundet avdeling 603 Oslo Bygningsarbeiderforening	1 996	32	1 552	444
Fellesforbundet avdeling 605 Rørleggernes Fagforening	1 074	14	977	97
Fellesforbundet avdeling 850 Oslo Grafiske Fagforening	2 357	557	750	1 607
Fellesforbundet avdeling 999	1	0	1	0
Oslo/Akershus	18 099	3 623	12 454	5 645

Avdelingens navn og fylke	Totalt	Kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 61 Elverum Jern og Metall	247	9	145	102
Fellesforbundet avdeling 103 Ringsaker	1 832	224	1 126	706
Fellesforbundet avdeling 647 Glåmdal Fagforening	1 791	316	989	802
Fellesforbundet avdeling 650	2 924	369	1 969	955
Hedmark	6 794	918	4 229	2 565
Fellesforbundet avdeling 23 Raufoss Jern og Metall	2 656	524	1 814	842
Fellesforbundet avdeling 54 Gjøvik Jern og Metall	1 239	319	768	471
Fellesforbundet avdeling 670	3 601	712	2 282	1 319
Fellesforbundet avdeling 678 Hunton Arbeiderforening	105	3	66	39
Oppland	7 601	1 558	4 930	2 671
Fellesforbundet avdeling 6	4 767	1 066	2 748	2 019
Fellesforbundet avdeling 43 Øvre Buskerud Fagforening	2 976	720	1 875	1 101
Fellesforbundet avdeling 441 Sunland Papirarbeiderforening	154	46	74	80
Fellesforbundet avdeling 614 Byggfag Drammen-Bærum	1 101	24	918	183
Buskerud	8 998	1 856	5 615	3 383
Fellesforbundet avdeling 7 Vestfold	4 328	642	2 920	1 408
Fellesforbundet Vestfold Nord avdeling 50	1 475	298	858	617
Vestfold	5 803	940	3 778	2 025
Fellesforbundet avdeling 8 Telemark	3 634	391	2 643	991
Fellesforbundet avdeling 39 Industri & Service Telemark	2 486	516	1 744	742
Fellesforbundet avdeling 855 Sør-Øst Grafiske Fagforening	684	270	290	394
Telemark	6 804	1 177	4 677	2 127
Fellesforbundet avdeling 9 Østre Agder	2 032	493	1 221	811
Fellesforbundet avdeling 727 Nidarå Sagarbeiderforening	81	5	61	20
Aust-Agder	2 113	498	1 282	831
Fellesforbundet avdeling 3 Agder Fagforening	3 063	596	2 173	890
Fellesforbundet avdeling 58 Mandal Fagforening	770	100	463	307
Fellesforbundet avdeling 82 Søgne Jern og Metall	127	6	85	42
Fellesforbundet avdeling 194 Lister Fagforening	823	179	699	124
Fellesforbundet avdeling 724 Wallboard Fagforening	146	7	98	48
Vest-Agder	4 929	888	3 518	1 411
Fellesforbundet avdeling 25	4 084	683	2 976	1 108
Fellesforbundet avdeling 44 Sandnes & Omegn	1 864	432	1 294	570
Fellesforbundet avdeling 57 Nord-Rogaland	3 165	475	2 561	604
Fellesforbundet avdeling 91 Jæren	1 108	169	736	372
Fellesforbundet avdeling 176 Dalane Fagforening	1 089	215	833	256
Fellesforbundet avdeling 730	1 349	31	1 095	254
Fellesforbundet avdeling 854 Sørvestlandet Grafiske Fagforening	646	181	264	382
Rogaland	13 305	2 186	9 759	3 546

Avdelingens navn og fylke	Totalt	Kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avd 5	6 040	964	4 151	1 889
Fellesforbundet avdeling 100 Marinestasjonens Fagforening	522	21	349	173
Fellesforbundet Hardanger Sunnhordland avd 118	3 127	327	2 372	755
Fellesforbundet avdeling 266 Hordaland Hotell og Restaurant	1 642	1 120	1 466	176
Fellesforbundet avdeling 747 Unionen Fagforening	3 142	122	2 636	506
Fellesforbundet avdeling 750 Rørleggersvennenes Forening	493	15	478	15
Fellesforbundet avdeling 856 Vestnorsk Grafiske Fagforening	632	148	250	382
Hordaland	15 598	2 717	11 702	3 896
Fellesforbundet avdeling 19 Sogn & Fjordane Fagforening	2 085	406	1 653	432
Fellesforbundet avdeling 180 Florø	382	23	250	132
Sogn og Fjordane	2 467	429	1 903	564
Fellesforbundet avdeling 29 Søre Sunnmøre	1 959	271	1 435	524
Fellesforbundet avdeling 31 Sunnmøre	2 711	528	1 991	720
Fellesforbundet avdeling 65	4 123	778	2 994	1 129
Møre og Romsdal	8 793	1 577	6 420	2 373
Fellesforbundet avdeling 12	4 770	680	3 421	1 349
Fellesforbundet avdeling 80 Røros og Holtålen Fagforening	465	96	331	134
Fellesforbundet avdeling 207 Ørland Jern og Metall	78	3	59	19
Fellesforbundet avdeling 250 Hotell, Restaurant og Reiseliv	1 355	971	1 165	190
Fellesforbundet avdeling 762 Rørleggernes forening	424	10	367	57
Fellesforbundet avdeling 764 Malernes Forening	450	21	387	63
Fellesforbundet avdeling 765 Trondheim	1 309	4	1 202	107
Fellesforbundet avdeling 768 Trondheim Bygning	708	14	558	150
Sør-Trøndelag	9 559	1 799	7 490	2 069
Fellesforbundet avdeling 28 Stjørdal og Omegn	3 224	650	2 443	781
Fellesforbundet avdeling 108 Innherred Fagforening	2 280	223	1 724	556
Fellesforbundet avdeling 146 Namdal Fagforening	1 399	140	1 030	369
Fellesforbundet avdeling 461	484	22	301	183
Nord-Trøndelag	7 387	1 035	5 498	1 889
Fellesforbundet avdeling 53 Nordre-Nordland og Sør-Troms	3 491	548	2 671	820
Fellesforbundet avdeling 89 Salten Fagforening	1 332	220	1 058	274
Fellesforbundet avdeling 143 Helgeland	3 928	698	2 635	1 293
Nordland	8 751	1 466	6 364	2 387
Fellesforbundet avdeling 74 Nord-Hålogaland	3 209	462	2 581	628
Fellesforbundet avdeling 252 Tromsø Hotell og Restaurant	533	358	458	75
Troms/Finnmark	3 742	820	3 039	703

Fellesforbundet

Besøksadresse: Lilletorget 1, 0184 Oslo,
Postadresse: Postboks 9199, Grønland, 0134 Oslo
Telefon: 23 06 31 00

www.fellesforbundet.no / post@fellesforbundet.no

